

Mājas pārvēršas par vietu, kas var izraisīt smagu saslimšanu

ILZE VEĢE

Mušu un smēķētāju nāve – Līvānu māja

1978. gadā «Līvānu eksperimentālais māju būves kombināts» uzsāka Līvānu māju ražošanu. 20 gadu laikā visā Latvijā tika uzbūvēts aptuveni 7000 šādu māju – to sadalījumu pa rajoniem noteica Lauksaimniecības ministrija.

Skaidu plāksnes, kas gatavotas pēc padomju tehnoloģijas un kuras pirmajos gados bija Līvānu māju galvenā sastāvdaļa, tika piesūcinātas ar formaldehīdu – ķīmisku vielu, kas pirmajos ekspluatācijas gados iztvaiko. Jāuzsver, ka izgarojumi ir kaitīgi un apdraud cilvēka veselību – tas ir, negatīvi iedarbojas uz plaušām un uz elpošanas ceļiem.

Cilvēki, kuri šajās mājās dzīvo, atzīst – pirmajā nedēļā pēc ievākšanās «apsprāgušas» visas mušas. Tas liecina vienīgi par to, ka cilvēks ir krietni vien izturīgāks un pielāgoties spējīgāks par mušu. Taču ne katrs... it sevišķi tas attiecas uz smēķētājiem.

Līvānu māju paneļos ir ļoti smalkas azbesta šķiedras. Ja šīs šķiedras nekustina – nekas ļauns nenotiek, bet, ja kāda aktīva smēķētāja iemīļota nodarbošanās ir sienu urbšana, tad viņš var saslimt ar plaušu vēzi vai azbestozi. Iemesls ir bezgala vienkāršs – azbesta šķiedras iekļūst plaušās, un smēķētāja jau tā nogurdinātās un iekaisušās plaušās tiek kairinātas un nespēj no šīm šķiedrām atbrīvoties.

Ugunsdzēsēji nepaspēs!

Nemot vērā sliktu skaņu izolāciju, Līvānu mājas būtu ieteicamas ģimenēm, kurās vienam no otra nav nekādu noslēpumu. Arī sarunāties ir ļoti viegli – to var darīt, neizejot no istabas.

Šajās mājās ir arī lieliska iespēja nosalt, jo tās pēc siltumtehnikajām īpašībām neatbilst normām. Tas bija iemesls, kādēļ tās apšuva ar ķieģeļiem. Turklāt sildīšanās pie atklātās liesmas ir riskanta – skaidu plāksnes piesūcinātas ar tādu ķīmisku, viegli uzliesmojošu vielu kā fenols. Līvānu māja nodeg piecās, aug-

FOTO: KASPARS KRAFTS

Ari rakstnieces Regīnas Ezeras māja ir Līvānu eksperimentālās māju būves kombināta ražojums.

stākais desmit minūtēs.

«Pile» vai realitāte?

Vieni apgalvoja, ka šīs mājas vienmēr ir atbildušas Eiropas standartiem un kā visas runās par to kaitīgumu ir viena uzpūsta «pile». Piles pūtēji tādā veidā gribējuši pavērt ceļu jauniem, dārgiem, ekoloģiski tīrākiem ma-

teriāliem. Nekā bīstama nevarēja būt, jo citādi taču mediķi nebūtu parakstījušies par šo māju nekaitīgumu. Un mediķi, kas savulaik devuši Hipokrāta zvērestu, tiešām ir parakstījušies, izļekoties, ka nekādu iztvaikojumu tur nav.

Otri teica, ka pirmajos gados dzīvošana tajās nopietni apdraudējusi veselību, kaitīgi iedarbojoties uz elpošanas ceļiem.

Bailes liek iepirkties ārzemēs

Taču nu tas viss ir pagātnē... Pirms pieciem gadiem «Līvānu eksperimentālais māju būves kombināts» tika likvidēts. Trūkami ir novērti – saliekamās mājas, kas līdzīgas Līvānu mājām, tiek izgatavotas atbilstoši Eiropas normatīvu prasībām. Šīs mājas tiek eksportētas uz Vāciju, kur pasūtītājs var izvēlēties, kādu projektu vien vēlas. Zemgales pusē esot vairākas tādas saliekamās mājas, kas atvestas no Kanādas un samontētas šeit. Pie mums Latvijā pirktā saliekamā māja izmaksātu krietni vien lētāk, arī materiāls, no kura tā izgatavota, būtu tāds pats kā Kanādā. Vai nav jocīgi: mēs eksportējam mājas uz Vāciju, bet sev vedam tās pāri okeānam no Kanādas un maksājam par to ļoti dārgi. Acīmredzams, ka krietni otrā galējībā, bet tas ir saprotams – cilvēki baidās nopirkt māju un, smagi elpojot, skatīties, kā tur ielidojušās dzīvās radības nomirst lēnā nāvē.

Regīnas Ezeras dzīve Līvānu mājā

Viņa apmetusies Līvānu mājā «Brieži», Ķegumā. Tieši šeit radusies ne viena vien interesanta ideja, tapusi ne viena vien grāmata.

«Būs jau 30 gadi, kopš dzīvoju Līvānu mājā. Valsts man to piešķīra – domājams ar mērķi pēc manas nāves iekārtot memoriālu muzeju. Godīgi sakot, šeit ir diezgan grūta dzīve. Ar apkuri visādas problēmas, jākurina ar soļarku. Tas ir grūti, drausmīgi dārgi apkurināt visu māju, es nezinu, kā es šoziem to vārēšu. Tomēr uz kādu Rīgas dzīvokli es negribētu iet. Rīgā kāds tevi nolamā, vēl iedur ar lietussargu, trolejbusā uzblauj. Te es varu iziet ārā, aiziet uz mežu... Nepatīkami, ja kaut kas salūst, ja ir grūtības māju sakurināt. Grīdas te ir ļoti reljefas, lai dabūtu to grīdu tīru, jāberz no visa spēka. Pietiek, ja nopil viens piliens – uzreiz nē-tītš. Mān te visādas problēmas... Te skraida peles, un man nav peļu slazda... Ir tikai kaķis, bet viņš man te ir uz pusslodzi, iekšā nenāk, dzīvo pa šķūni.»